

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ № 2
КАФЕДРА ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни
«Сучасні доктрини права соціального забезпечення»
вибірковий компонент освітньої програми третього рівня вищої освіти
(Право Law,
галузь знань «08 Право», спеціальність 081 «Право», 12.00.05 – трудове право;
право соціального забезпечення)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
ХНУВС
Протокол від 25.09.2023 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 2
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 № 8

Розглянуто на засіданні кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС(протокол від 28.08.2023 № 8)

Розробники:

1. Професор кафедри трудового та господарського права, доктор юридичних наук **Подорожній Є.Ю.**
2. Старший викладач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС, кандидат юридичних наук **Яценко Т.П.**

Рецензенти:

1. Професор кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса, доктор юридичних наук, доцент **Амелічева Л.П.**
2. Декан факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор **Марчук М.І.**

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни				Вид контролю
	Всього	з них:			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3					
Тема № 1: Історія виникнення наукових шкіл у праві соціального забезпечення	26	8	8	10	Поточний
Тема № 2: Концепції предмету права соціального забезпечення	40	10	10	20	
Тема № 3: Теоретичні засади методу права соціального забезпечення	38	8	10	20	
Тема № 4: Історія та розвиток вчень про систему та джерела права соціального забезпечення	38	8	10	20	
Тема № 5: Концептуальні підходи до принципів та функцій права соціального забезпечення	38	8	10	20	
Всього за семестр	180	42	48	90	Екзамен

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1: Історія виникнення наукових шкіл у праві соціального забезпечення.

Семінарське заняття:

Історія виникнення наукових шкіл у праві соціального забезпечення.

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення та розширення знань щодо історії виникнення та розвитку наукових шкіл у праві соціального забезпечення, а також вироблення навичок науково-дослідної діяльності з цього питання.

Кількість годин: 8 годин.

Навчальні питання:

1. Перші наукові праці у праві соціального забезпечення.
2. Видатні особистості у науці права соціального забезпечення.
3. Етапи історичного розвитку правового регулювання права соціального забезпечення.
4. Радянські школи права соціального забезпечення.
5. Школи права соціального забезпечення у незалежній Україні.

Методичні вказівки

Основні періоди історичної еволюції правового регулювання права соціального забезпечення. Право на соціальний захист, його зміст, значення та місце в системі прав людини. Становлення і розвиток законодавства про соціальне забезпечення в незалежній Україні. Сучасні тенденції розвитку права соціального забезпечення. Основні напрямки впливу права соціального забезпечення на суспільні відносини. Особливості системи права соціального забезпечення України. Система права і система законодавства права соціального забезпечення. Історичний розвиток правового регулювання права соціального забезпечення в Україні. Радянське право соціального забезпечення. Проблеми категоріального апарату права соціального забезпечення. Оціночні поняття у праві соціального забезпечення України. Тенденції розвитку науки права соціального забезпечення. Основні парадигми правового регулювання права соціального забезпечення з точки зору історичного досвіду.

Література: 1-5, 9-15, 18, 25-27, 30, 33, 34, 38, 42-45, 47, 48, 50.

Тема № 2: Концепції предмету права соціального забезпечення.

Семінарське заняття:

Концепції предмету права соціального забезпечення

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення та розширення знань здобувачами щодо концептуальних засад предмету та сфери дії права соціального забезпечення, а також вироблення навичок науково-дослідної діяльності з цього питання.

Кількість годин: 10 годин.

Навчальні питання:

1. Етапи становлення соціального захисту: Україна і світ.
2. Перші моделі захисту населення на випадок соціальних ризиків.
3. Соціально-демократична модель Скандинавських країн.
4. Організаційно-правові форми соціального захисту.
5. Соціальний захист та соціальне забезпечення: співвідношення понять.
6. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти.

Методичні вказівки

1. Проблеми теоретичного змісту поняття права соціального забезпечення як самостійної галузі права. Юридична природа права соціального забезпечення. 2. Підстави формування сучасного доктринального розуміння поняття права соціального забезпечення. 3. Поняття предмету науки права соціального забезпечення. 4. Система сучасних поглядів на право соціального забезпечення як сучасної юридичної науки. 5. Право на соціальний захист як центральне соціальне конституційне право. 6. Організаційно-правові форми і види соціального забезпечення.

Питання цільових виступів:

1. Неоліберальна модель (США).
2. Неоконсервативна модель (Німеччина).
3. Система Беверіджа. (Великобританія, Ірландія).
4. Модифікації систем соціального захисту.
5. Системи соціального захисту.
6. Проблеми сфери дії права соціального забезпечення.
7. Еволюція наукових поглядів щодо сутності галузі права соціального забезпечення.
8. Прилипко С.М. про предмет права соціального забезпечення.

Література: 1-6, 9-15, 18, 25-28, 30, 33, 34, 38, 42-45, 47, 48, 50.

Тема № 3: Теоретичні засади методу права соціального забезпечення.

Семінарське заняття:

Теоретичні засади методу права соціального забезпечення.

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення та розширення знань здобувачів щодо теоретичних засад методу права соціального забезпечення, а також вироблення навичок науково-дослідної діяльності з цього питання.

Кількість годин: 10 годин.

Навчальні питання:

1. Концептуальні підходи до вивчення методу права соціального забезпечення.
2. Відмінність методу права соціального забезпечення від методів галузей права, які межують з трудовим.
3. Сучасний стан вчення про розвиток методів права соціального забезпечення.
4. Первинні методи права соціального забезпечення.

Методичні вказівки

Особливості методу права соціального забезпечення: співвідношення імперативного та диспозитивного способів встановлення прав і обов'язків суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин; свобода вибору громадянами конкретних видів соціального забезпечення; співвідношення централізованого та локального правового регулювання соціально-забезпечувальних відносин; єдність принципів у регулюванні соціально-забезпечувальних відносин і диференціація останніх залежно від умов та рівня соціального забезпечення.

Питання цільових виступів:

1. Історія розвитку вчень про метод права соціального забезпечення.
2. Основні ознаки методу сучасного правового регулювання відносин у сфері соціального захисту.
3. Соціальне страхування та соціальне надання.
4. Дослідження методу права соціального забезпечення у роботах вчених радянського періоду.
5. В. С. Андрєєв про метод права соціального забезпечення.

Література: 1-5, 6-8, 10, 13-16, 20-24, 38, 47, 50.

Тема № 4: Історія та розвиток вчень про систему та джерела права соціального забезпечення.

Семінарське заняття:

Історія та розвиток вчень про систему та джерела права соціального забезпечення.

Навчальна мета заняття: поглиблення та розширення знань здобувачів щодо історії та розвитку вчень про систему та джерела права соціального забезпечення.

Кількість годин: 10 годин.

Навчальні питання:

1. Історія становлення системи права соціального забезпечення.
2. Концептуальні підходи до системи права соціального забезпечення.
3. Системність як одна із фундаментальних ознак вчення про систему права соціального забезпечення: становлення та сучасність.
4. Формування загальної частини права соціального забезпечення: теоретико-правові аспекти.
5. Порівняльний аналіз міжнародно-правових норм і систем соціального забезпечення в зарубіжних країнах з системою останнього в Україні.

Методичні вказівки

Поняття, основні ознаки та система права соціального забезпечення. Система галузі права соціального забезпечення: загальна, особлива та спеціальна частини. Проблема поділу права соціального забезпечення на інститути. Місце права соціального забезпечення в системі права України. Співвідношення системи галузі із системою законодавства про соціальне забезпечення. Право соціального забезпечення як самостійна наукова дисципліна: предмет, метод, система.

Матеріальне та формальне розуміння джерел права соціального забезпечення. Особливості джерел права соціального забезпечення України. Загальна характеристика джерел права соціального забезпечення. Класифікація джерел права соціального забезпечення. Законодавче визначення понять. Проблеми термінології в праві соціального забезпечення: визначення поняття та сторін соціальних правовідносин; необхідність перегляду структури соціального забезпечення; з'ясування поняття соціальний захист.

Питання цільових виступів:

1. Історія вчень про систему права соціального забезпечення.
2. Система законодавства і система науки права соціального забезпечення.
3. Відмінності системи науки права соціального забезпечення від системи галузі права соціального забезпечення(стор.103, Іншин).
4. Множинність джерел права соціального забезпечення.
5. Акти договірною характеру, що є джерелами права соціального забезпечення: теоретичні проблеми сучасності.

Література: 1-5, 7, 8, 10, 13, 17, 18, 20, 28-32, 38, 47, 50.

Тема № 5: Концептуальні підходи до принципів та функцій права соціального забезпечення.

Семінарське заняття:

Концептуальні підходи до принципів та функцій права соціального забезпечення.

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення та розширення знань здобувачів щодо концептуальних підходів до принципів та функцій права соціального забезпечення, а також вироблення навичок науково-дослідної діяльності з цього питання.

Кількість годин: 10 годин.

Навчальні питання:

1. Радянська концепція принципів права соціального забезпечення.
2. Сучасні підходи до системи принципів права соціального забезпечення.
3. Види та класифікація функцій права соціального забезпечення: теорія та правове закріплення.
4. Радянська концепція функцій права соціального забезпечення.
5. Особливості функцій права соціального забезпечення: сучасний стан.
6. Сучасні підходи до системи функцій права соціального забезпечення.
7. Гуманістична функція як одна із базових функцій міжнародного законодавства.

Методичні вказівки

Принципи права соціального забезпечення: теоретично-правові аспекти. Проблеми законодавчого закріплення принципів права соціального забезпечення. Співвідношення галузевих принципів права соціального забезпечення із загальноправовими та міжгалузевими принципами. Зміст принципів права соціального забезпечення України. Значення принципу соціальної справедливості для реалізації соціального забезпечення.

Функції права соціального забезпечення: теоретично-правові підходи. Сутність гуманістичної функції соціального забезпечення в сучасних умовах. Проблеми реалізації боротьби з бідністю в Україні як функції права соціального забезпечення.

Питання цільових виступів:

1. Поняття та класифікація принципів права соціального забезпечення: історія та сучасність
2. Теоретичні вчення про поняття функцій права соціального забезпечення.
3. Дослідження принципів права соціального забезпечення в роботах видатних вчених права радянського періоду.
4. Загальні принципи права соціального забезпечення як галузі права: змістовні та формальні.
5. Диференціація умов та рівня соціального захисту як один із змістовних принципів права соціального забезпечення.
6. Збереження прав у галузі соціального захисту.

Література: 1-5, 9-17, 25-27, 30-34, 38, 42-45, 47, 48, 50.

Теми наукових доповідей :

1. Становлення та розвиток системи права соціального забезпечення.

2. Актуальний стан та проблеми діючої системи соціального захисту в Україні.
3. Етапи становлення соціального захисту.
4. Соціальний захист в Україні: поняття та структура.
5. Актуальні проблеми предмету права соціального забезпечення.
6. Теоретичні аспекти правовідносин соціального захисту громадян.
7. Конституційні права та обов'язки в сфері соціального захисту громадян.
8. Галузеві принципи права соціального забезпечення: історія та сучасність.
9. Проблеми класифікації джерел права соціального забезпечення.
10. Загальна характеристика Конституції України як джерела права соціального захисту: реалії сьогодення.
11. Принцип наукової та економічної обґрунтованості соціальних нормативів.
12. Вчення про внутрішньогалузеві принципи права соціального забезпечення.
13. Вчення сучасників про принципи права соціального забезпечення.
14. Судовий захист права людини на соціальний захист.
15. Сучасна реформа соціального захисту: перспективи та реалії.
16. Міжнародна організація праці і її роль в регулюванні відносин соціального забезпечення.
17. Міжнародно-правові акти та їх роль в праві соціального забезпечення.
18. Сучасний стан та реформування сфери соціального захисту в Україні.
19. Концепції соціального захисту: історія та сучасність.
20. Право людини на соціальний захист і конституційні гарантії його реалізації в Україні.
21. Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціального захисту.
22. Міжнародні нормативно-правові акти у сфері соціального захисту.
23. Європейська соціальна хартія та законодавство України про соціальний захист.
24. Право кожної людини на соціальну та медичну допомогу.
25. Право на соціальне забезпечення: теорія і практика.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Гончаров В.О. Соціальне обслуговування як організаційно-правова форма соціального забезпечення / В.О. Гончаров: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / НАН України Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – Київ, 2011. – 199с.

2. Грищенко, К. А. Правове регулювання соціального захисту працівників державної виконавчої служби: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / К. А. Грищенко; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. - 29 с.
3. Єдність і диференціація трудового права та права соціального забезпечення : матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2014 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника / МВС України ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2014. 324 с.
4. Клименко А. Л. Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст : монографія / А. Л. Клименко.— Харків: Юрайт, 2019.
5. Кобернюк С.В. Джерела права соціального забезпечення України : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / С.В. Кобернюк. - К., 2014. - 19 с.
6. Кряж М. С. Державна політика забезпечення соціально вразливих верств населення України лікарськими засобами: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 [Електронний ресурс] / М. С. Кряж; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. — Х., 2010. — 19 с.
7. Луцький Р.П. Соціальний захист державних службовців в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 [Електронний ресурс] / Р.П. Луцький; Львівський нац. Університет ім. Івана Франка. - Л., 2010. – 16 с.
8. Малюга Л.Ю. Правове регулювання соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 [Електронний ресурс] / Л.Ю. Малюга; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 2012. – 20 с.
9. Митько, Я. В. Особливості правового регулювання соціального захисту учасників бойових дій: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / Я. В. Митько; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. - 29 с.
10. Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 3 листопада 2017 р.) ; за заг. ред. К.Ю. Мельника. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 462с.
11. Панченко, Г. В. Соціально-правовий захист учасників бойових дій в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / Г. В. Панченко; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2018. - 15 с.
12. Рунова Н.О. Правове регулювання соціального обслуговування в Україні / Н.О. Рунова: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Східноукр. нац. ун-т. – Луганськ, 2011. – 182 с.
13. Синчук С.М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти : монографія / С.М. Синчук. - Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2015. - 422 с.
14. Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства : матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 листопада 2015 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2015. 354 с.
15. Сфера дії трудового права та права соціального забезпечення : матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 жовтня 2016 р.) ; за заг. ред. К.

Ю. Мельника / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2016. 426 с.

16. Ширант А.А. Принципи пенсійного забезпечення. Монографія / А.А.Ширант. - К.: "ДІА", 2012. - 192 с.

17. Ширант А.А. Принципи пенсійного забезпечення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.05) / НАНУ. Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького. - К., 2012.- 16 с.

18. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців. Монографія / М.М. Шумило. – К.: Ніка-Центр, 2010. – 272 с.

19. Юрков М.О. Правовий статус роботодавця у відносинах з соціального забезпечення працівників: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 [Електронний ресурс] / М.О. Юрков; НАН України, Інститут держ. і права ім.В.М. Корецького. - К., 2010. — 20 с.

Допоміжна

20. Актуальні проблеми регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення: Тези доповідей та наукових повідомлень учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 жовтня 2011 р. / За ред. к.ю.н, доц. В.В. Жернакова. – Харків: Кросроуд, 2011. – 540 с.

21. Бортник С. М. До проблеми пенсійного забезпечення працівників Національної поліції України / Бортник С. М. // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2019. – Вип. 2, т. 2. – С. 8-13.

22. Гончаров В. Щодо проблеми визначення поняття "соціальне обслуговування" // Вісник прокуратури : загальнодержавне фахове юридичне видання / Генеральна прокуратура України; Нац. юр. ак. України ім. Ярослава Мудрого; КНУТШ. – Київ, 2010. – № 12 (114). – С. 107-112.

23. Гончаров В.О. Правові принципи інституту соціального обслуговування // Проблеми законності : академічний збірник наукових праць / Мін.освіти і науки Укр. ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2011. – Вип. 113. – С. 226-233.

24. Грищенко К. А. До характеристики рівнів правового регулювання соціального захисту працівників державної виконавчої служби та приватних виконавців / Грищенко Катерина Анатоліївна // Юридичний бюлетень. –2018. – Вип. 7, ч. 1. – С. 210-215

25. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 року. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062.

26. Європейський кодекс соціального забезпечення : Міжнародний документ від 16.04.1964 р. № ETS N 48 URL : [http:// zakon1.rada.gov.ua/laws](http://zakon1.rada.gov.ua/laws)

27. Загальна декларація прав людини ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1948 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

28. Клименко А. Л. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України : окремі аспекти// Науково-практичний журнал теорія та практика правознавства Вип. 2 (12) електрон. наук. вид. – 2017 ISSN 2225-6555

29. Клименко А. Л. Зубожіння: причини, наслідки і шляхи подолання : // Проблеми законності (Problems of legality) : зб. наук. праць / відп. ред. В. Я. Тацій. – Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2018.
30. Клименко А. Л. Міжнародно-правові гарантії здійснення права людини на соціальне забезпечення // Право та інновації: наук. – практ. журн./ редкол.: Ю.Є. Атаманова та ін. – Х.: Право, 2016. – № 1. – С. 238-244.
31. Клименко А. Л. Право на соціальне забезпечення у системі конституційних прав і свобод людини і громадянина // Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. – Київ : ФОП «Піраміда». – № 1 – 2016. – С. 22-26.
32. Клименко А. Л. Право соціального забезпечення в умовах гармонізації і реформування законодавства: основні аспекти :// Науково-практичний журнал теорія та практика правознавства : Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. – Вип. 1 (15)
33. Конвенція МОП № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками» (1981 р.), [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010
34. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
35. Ляхівненко С. М. Правова природа міжнародних стандартів захисту соціальних та економічних прав засуджених // Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім. Корещького В.М. НАН України. – Київ, 2010. – Вип. 49. – С. 590-595. – ISSN 1563-3349
36. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 19 грудня 1966 року: Ратифікований Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19.10.1973 // Соціальний захист: (спецвипуск). – серпень. – 1998. – С. 105–111.
37. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
38. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т.А.Занфірова, М.І.Іншин, С.М.Прилипко та ін.; за заг. ред. Т.А.Занфірової, С.М.Прилипка, О.М. Ярошенка. – 2-ге вид.переробл. і доповн. – Х.: «ФІНН», 2012. – 640с.
39. Про примусову чи обов'язкову працю: Конвенція МОП № 29 від 28.06.1930 р. [ратифікована Указом Президії Верховної Ради УРСР від 09.06.1956 р.] // Міжнародне законодавство про охорону праці. Конвенції та рекомендації МОП: у трьох томах. / [упоряд. Е.М. Теличко]. – К.: Основа, 1997. – Т 1. – С. 353–363.
40. Про рівне ставлення та рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящих із сімейними обов'язками: Конвенція МОП № 156 від 23.06.1981 р. [ратифікована Законом України від 22.10.1999 р.] // Офіційний вісник України. – 1999. – № 43. – Ст. 2134.
41. Про скасування примусової праці: Конвенція МОП № 105 від 25.06.1957р. [ратифікована Законом України від 05.10.2000 р.] // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44. – Ст. 1879.

42. Розвиток законодавства про працю і соціальне забезпечення: здобутки і проблеми: тези доп. та наук. повідомл. сучасн. IV Міжнар.наук.-практ.конф. (Харків, 5-6 жовт. 2012 р.) / За ред. В.В.Жернакова. – Х.: Право, 2012. – 500 с.
43. Рунова Н.О. Джерела (форми) соціального обслуговування: сучасні тенденції розвитку / Н.О. Рунова // Форум права. – 2011. – №1. – С. 859 – 863 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11rnoctr.pdf>
44. Синчук С. Гарантування гідного рівня життя особи у сфері соціального забезпечення/ Вісник львів. ун-ту. / Серія юрид. 2011. Вип. 52. С. 234-242.
45. Синчук С. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення в Україні. Інтернет-видання “Юриспруденція он-лайн” // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=&d=311>
46. Тюптя О. Шляхи вдосконалення сфери соціальних послуг в Україні / О. Тюптя, В. Шкуро // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2011.
47. Чутчева О. Соціальне обслуговування: проблеми галузевої належності // Право України: юридичний журнал. Науково-практичне фахове видання. Спецвипуск / Міністерство юстиції України; Конституційний Суд України. – Київ, 2010. – № 12. – С. 252-259.
48. Шумна Л. До проблеми принципів інституту соціального обслуговування // Вісник Академії правових наук України : збірник наукових праць / Президія Акад. правових наук України. – Харків, 2011. – № 3 (66). – С. 197-205.
49. Шумна Л. П. Соціальна підтримка як організаційно-правова форма соціального забезпечення : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2014. 39 с.
50. Юшко А. М., Швець Н. М. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посібник/за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків, 2013. 121 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [https:// www.rada.gov.ua](https://www.rada.gov.ua)
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт МВС України <https://www.mvs.gov.ua>
4. Офіційний сайт Верховного Суду України
<http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua>
6. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <https://univd.edu.ua>
7. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко
<https://korolenko.kharkov.com>
8. Юридична бібліотек [https:// www.lawanalytics.top.ua](https://www.lawanalytics.top.ua)
9. Електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА
<https://www.library.ukma.edu.ua>
10. Інституційний репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ <https://library.tntu.edu.ua>